

Яхненко Ольга Вікторівна, учителька історії Черкаської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №32 Черкаської міської ради Черкаської області

Модельна навчальна програма

«Історія України. 7-9 класи»

для закладів загальної середньої освіти

(авт. Бурлака О. В., Желіба О. В., Павловська-Кравчук В. А.,
Худобець О. А., Черкас Б. В., Щупак І. Я.)

7 клас

Історія України

Розділ 1. Вступ. Виникнення та становлення Русі-України

Варіант 1

Початковий та середній рівні

Завдання 1-9 із вибором ОДНІЄЇ правильної відповіді

1. Визначте зайве поняття в логічному ланцюжку.

- А князь
- Б ідол
- В дружина
- Г віче

2. Що зображено на картосхемі?

- А Торговельний шлях «із варяг у греки».
- Б Шляхи Великого розселення слов'ян.
- В Традиційний шлях полюддя.
- Г «Соляний» торговельний шлях.

3. Як візантійські історики називали східнослов'янське плем'я, яке жило на території сучасної України, Молдови та Румунії?

 4 = Г

4. Упізнайте вид історичних джерел за цитатами.

«У «Повісті» автор пов'язує історію України з історією світу... Ідею єдності і політичної незалежності Української держави проголосив Нестор у часи, коли вже йшов швидкими темпами процес розподілу тодішньої держави на окремі землі». Наталія Полонська-Василенко	«Що стосується Літопису Нестора, Слова про похід Ігоря і т.д., то ці твори були безпосередніми плодами місцевого життя стародавньої України. Ці твори започатковують українську літературу». Михайло Драгоманов		
А усні	Б писемні	В речові	Г етнографічні

5. Укажіть рік, коли княгиня Ольга здійснила дипломатичну місію до міста, назва якого зашифрована в ребусі.

- А 945 р.
- Б 957 р.
- В 959 р.
- Г 964 р.

6. Визначте картосхему із зображенням напрямків походів князя Святослава Ігоровича.

А	Б	В	Г
---	---	---	---

Достатній рівень

7. Упізнайте за описом види господарювання давніх слов'ян.

А землеробство, скотарство, ковальство

Б скотарство, бортництво

В землеробство, скотарство, бортництво

Г землеробство, скотарство

“Країна слов'ян рівна і вкрита лісом, серед якого вони й мешкають. В них немає виноградників й орних (зрошуваних ?) ланів. І є в них щось на кшталт дерев'яних діжок, в яких знаходяться бджоли й мед. І зветься це їхньою мовою “улідж”. І з однієї такої діжки добувають до 10 глечиків меду. І вони випасають свиней, як ми овець... Більша частина їхнього збіжжя це просо... З меду вони роблять хмільний напій (його п'ють, зокрема, на поминках, випиваючи за раз до 20 діжок)... Робочої худоби мають небагато, а коней в них [майже] зовсім немає...”

Ібн-Русте

8. Визначте, що із зазначеного НЕ є наслідком подій, зображених на карті.

А формування трьох основних груп слов'янських народів

Б створення слов'янських держав
В зміна етнічної карти Європи
Г занепад Східної римської імперії

9. Укажіть перелік цифр, якими позначено на карті території розселення полян та уличів.

- А 2, 5
Б 2, 3
В 4, 7
Г 1, 6

10. Співвіднесіть історичні періоди європейського Середньовіччя і княжої доби в Україні.

1. Раннє Середньовіччя (V-IX ст.)	А Велике розселення слов'ян, створення Русі-України.
2. Зріле Середньовіччя (IX-XIII ст.)	Б Українські землі опинилися в складі східноєвропейських держав.
3. Пізнє Середньовіччя (XIV- XV ст.)	В Розквіт Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів»).

Високий рівень

Завдання 11 відкрите з короткою відповіддю

11. Розв'яжіть хронологічне рівняння: знайдіть значення х, користуючись поданими умовами.

(Відповідь запишіть арабськими цифрами.)

$$a + x = b$$

a - похід князя Олега на Київ;

b - загибель князя

Святослава Ігоровича.

12. Установіть хронологічну послідовність подій, зображених на мініатюрах з Радзивіллівського літопису.

А	 Рюрик посилає Аскольда і Діра в похід на Царгород	Б	 Ольга і сплата дrevлянами данини
В	 Загибель Святослава на Дніпровських порогах	Г	 Олег і візантійський цар

13. Ознайомтесь з поданими джерелами (1, 2) та виконайте завдання до них.

Джерело 1

«У літо.... Ігор відпустив свою дружину додому, а сам з невеличкою частиною воїнів повернувся, щоб узяти більшого багатства. Дrevляни ж, почувши, що йде він знову, зійшлися на раду до свого князя Мала і сказали: «Якщо внадиться вовк у кошару, то всіх виносить овець, поки не вб'ють його. То він і нас всіх погубить». І послали до Ігоря, кажучи йому: «Чого ти йдеш знову? Ти ж забрав усю данину!» І не послухав їх Ігор, і вийшли дrevляни із міста Іскоростеня, убили Ігоря і дружину його, бо їх було мало...» (Нестор Літописець. «Повість минулих літ»)

13.1. Згадайте рік, у якому відбулись події, описані у джерелі.

- А 941 р.
- Б 944 р.
- В 945 р.
- Г 957 р.

13.2. Порахуйте, скільки століть тому відбулись події, описані у джерелі.

(Відповідь запишіть арабськими цифрами.)

Джерело 2

«Коли настане листопад місяць, князі їхні одразу виходять з усіма русами з Києва і відправляються у ..., що називається кружлянням (тобто круговий об'їзд), а саме в слов'янські землі дrevлян, дреговичів, кривичів, сіверян і решти слов'ян, що платять данину русам. Годуючись там протягом цілої зими, вони у квітні місяці, коли розтає лід на річці Дніпро, знову повертаються в Київ».

(Константин Багрянородний. «Про управління імперією»)

13.3. Про яке явище йдеться в описі візантійського імператора Костянтина Багрянородного?

(Відповідь запишіть з маленької літери у називному відмінку однини.)

Відповіді

- 1 Б
- 2 В
- 3 В
- 4 Б
- 5 Б
- 6 В
- 7 В
- 8 Г
- 9 Б
- 10 1-А 2-В 3-Б
- 11 90
- 12 А, Г, Б, В
- 13.1 В
- 13.2 11
- 13.3 полюддя

Варіант 2

Початковий та середній рівні

Завдання 1-9 із вибором ОДНІЄЇ правильної відповіді

1. Визначте зайве поняття в логічному ланцюжку.

- А полюддя
- Б погости
- В капище
- Г уроки

2. Що зображено на картосхемі?

- А Торговельний шлях «із варяг у греки».
- Б Шляхи Великого розселення слов'ян.
- В Традиційний шлях полюддя.
- Г «Соляний» торговельний шлях.

3. Укажіть види господарювання давніх слов'ян, про які йде мова в наведеному джерелі.

- А землеробство, скотарство, ковальство
- Б скотарство, бортництво
- В землеробство, скотарство, бортництво
- Г землеробство, скотарство

“

“В них (слов'ян) дуже багато меду, з якого вони роблять вино й інші подібні напої. Ємності для вина (медовухи) в них з дерева і буває, що один чоловік виробляє на рік близько 100 таких ємностей [меду]. Вони мають цілі стада свиней, як ми отари баранів... Правитель же їхній харчується молоком”.

Худуд-ал-Алем

”

4. Визначте назву, яку використовували слов'яни щодо норманів.

А	
---	--

Б	С Ф И
В	И
Г	Д Я ,

5. Упізнайте вид історичних джерел за цитатою.

- А усні
- Б писемні
- В речові
- Г етнографічні

“Знахідки скляних виробів (дев'ять екземплярів) поділяються на кілька категорій: посуд, прикраси, архітектурний декор. Переважна більшість виробів знайдена у фрагментах. Складений посуд представлений уламками стінок (переважно) келихів ... Фрагмент намистини з яскравого темно-фіолетового напівпрозорого скла. Такі намистини розповсюджені на території давньоруських міст і датуються XII – першою половиною XIII ст.

(Результати археологічного дослідження території київського Гостиного двору в 2013 р.)

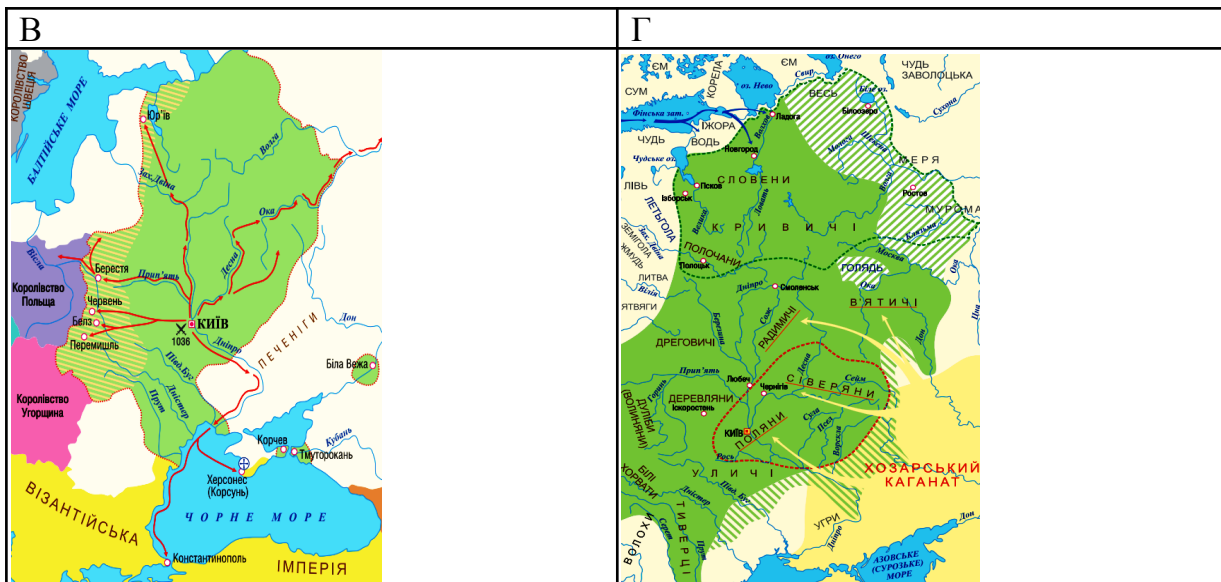
6. Укажіть рік, коли княгиня Ольга знищила місто, назва якого зашифрована в ребусі.

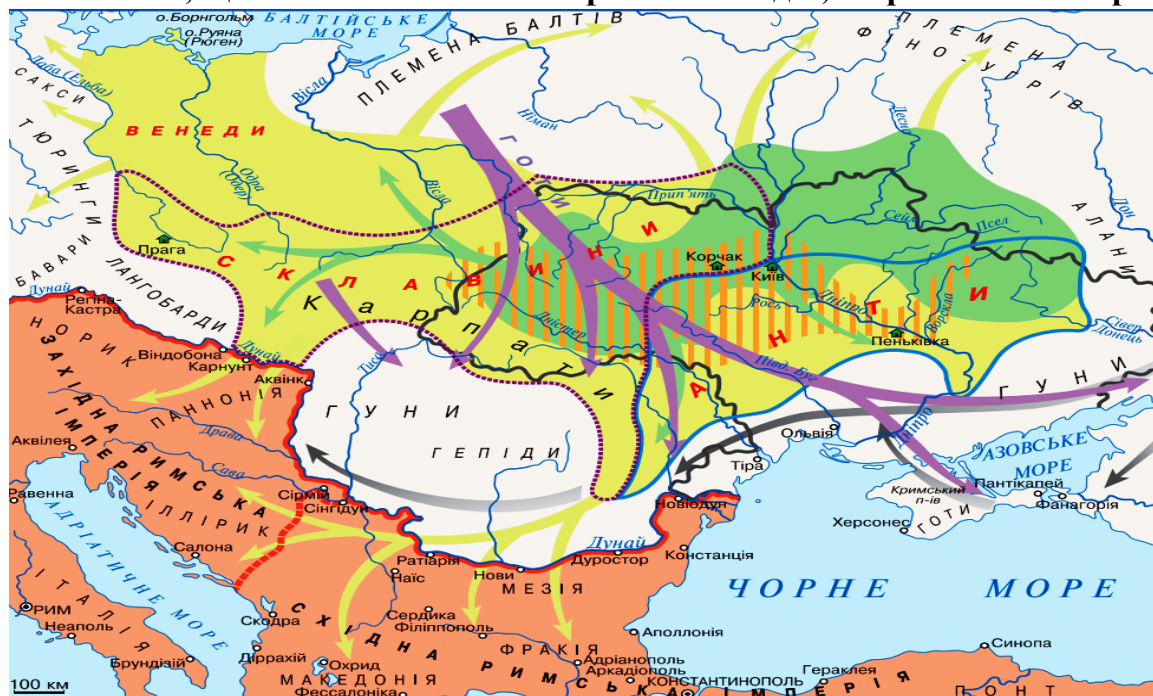
- А 946 р.
- Б 957 р.
- В 959 р.
- Г 964 р.

7. Визначте картосхему із зображенням напрямків походів князя Святослава Ігоровича.

А	Б

8. Визначте, що із зазначеного НЕ є причиною подій, зображених на карті.

А Зміна клімату, яка призвела до неврожаю та голоду.

Б Зростання населення слов'янських племен.

В Брак вільних земель.

Г Формування трьох основних груп слов'янських народів.

9. Укажіть, перелік цифр, якими позначено на карті території розселення деревлян та сіверян.

А 2, 3

Б 5, 6

В 4, 7

Г 5, 3

10. Співвіднесіть історичні періоди європейського Середньовіччя і княжої доби в Україні.

Раннє Середньовіччя (V-IX ст.)	А Розквіт Русі-України, бурхливий розвиток культури й мистецтва.
Зріле Середньовіччя (IX-XIII ст.)	Б Період становлення племінних князівств і союзів на українських теренах, діяльність перших князів Русі-України.
Пізнє Середньовіччя (XIV- XV ст.)	В Українські землі у складі Великого князівства Литовського, Угорщини, Польщі, Молдови, Османської імперії.

Високий рівень

Завдання 11 відкрите з короткою відповіддю

11. Розв'яжіть хронологічне рівняння: знайдіть значення х, користуючись поданими умовами. (Відповідь запишіть арабськими цифрами.)

$$a + x = b$$

**а - перший похід
київського князя
Аскольда на Візантію;
в - початок
князювання Ольги.**

Завдання 12 на встановлення хронологічної послідовності

12. Установіть хронологічну послідовність подій, зображених на мініатюрах з Радзивіллівського літопису.

А	Б
 Похід Олега на Царгород	 Вбивство Аскольда і Діра
В	Г

Ольга і спалення древлянських послів

Ігор збирає данину з древлян

13. Ознайомтесь з поданими джерелами (1, 2) та виконайте завдання до них.

Джерело 1

«Пішов Ігор на Греків <...>. Але Феофан, [сановник Романа], зустрів їх у човнах із вогнем і став пускати вогонь трубами на човни руські, і було видно страшне диво. Руси ж, бачивши полум'я, кидались у воду морську [і] намагалися [подали] відбрести. І таким чином рештки [їх] вернулися до себе. Ті ж, які прибули в землю свою, розповідали кожен своїм про те, що сталося, і про вогонь із човнів. «Таке, як ото блискавка, що на небесах,— казали вони,— греки мають у себе, і, її пускаючи, палили вони нас. І через се не подолали ми їх». (Нестор Літописець. «Повість минулих літ»)

13.1. Згадайте рік, у якому відбулись події, описані у джерелі.

- А 882 р.
- Б 941 р.
- В 944 р.
- Г 945 р.

13.2. Визначте, скільки століть тому відбулись описані події. (Відповідь запишіть арабськими цифрами.)

13.3. Згадайте, як називають використану греками зброю (суміш)?

Джерело 2

Горюча суміш, що застосовувалася у військових цілях в часи середньовіччя, уперше була вжита візантіяцями в морських битвах. Точний склад її невідомий. Установка являла собою мідну трубу, через яку з гуркотом вивергалася рідка суміш. Імовірно, максимальна далекобійність цієї зброї дорівнювала 25 м, тому спочатку її використовували тільки у флоті. Суміш була страшною загрозою повільним і незграбним дерев'яним кораблям того часу. Її не можна було загасити, оскільки вона продовжувала горіти навіть на поверхні води.

Відповідь запишіть з маленької літери у називному відмінку однини (два слова без лапок, з пробілом).

Правильні відповіді:

- 1 В
- 2 А
- 3 Б

4 Г
5 В
6 Б
7 Б
8 Г
9 В
10 1-Б, 2-А, 3-В
11 85
12 Б, А, Г, В
13.1 Б
13.2 11
13.3 грецький вогонь

Використані джерела

1. Ілюстрації з Радзивілівського літопису. URL:
<https://jenikirbyhistory.getarchive.net/search?q=%20Radziwill%20Chronicle&global=true>
2. Карта «Велике розселення слов'ян у V–VII ст.» / Дрібниця В. О. та ін. Історія України : підруч. для 7 кл. закладів загальної середньої освіти / В. О. Дрібниця, І. Я. Щупак, О. В. Бурлака, І. О. Піскарьова. Київ : УОВЦ «Оріон», 2020. 176 с. : іл.
3. Карта «Східні слов'яни у VIII - сер. IX ст./ Свідерський Ю. Історія України : підруч. для 7 кл. закл. загальн. середн. освіти / Юрій Свідерський, Наталія Романишин. Київ : Грамота, 2020. 176 с. : іл.
4. Картина К. В. Лебедева «Князь Ігорь збирає данину з древлян в 945 році»
URL:<https://spadok.org.ua/kyivska-rus/drevlyany-ta-yikhnye-knyazivstvo>
5. Картосхема «Традиційний шлях полюддя»/ Гісем О. В. Історія України : підруч. для 7 класу загальноосвіт. навч. закладів / О. В. Гісем, О. О. Мартинюк. Харків : Вид-во «Ранок», 2015. 240 с. : іл.
6. Картосхеми «Полюддя», «Походи Володимира Мономаха», «Балканські походи Святослава», «Виникнення Русі-України»/ Сорочинська Н. М., Гісем О. О. Історія України : підручник для 7 кл. закладів загальн. серед. освіти / Н. М. Сорочинська, О. О. Гісем. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2020. 176 с.
7. Якими ми були 1000 років тому (рання Русь очима східних авторів). Частина перша. URL:
https://texty.org.ua/articles/13247/Jakymy_my_buly_1000_rokiv_tomu_ranna-13247